

Η κάθαρση της ψυχής και η εξιλέωση

/ [Ορθόδοξες Προβολές](#)

Η Καθαρά Δευτέρα σηματοδοτεί την έναρξη της Σαρακοστής για την ορθόδοξη εκκλησία. και το τέλος των Απόκρεω, της κραιπάλης και της κρεοφαγίας. Οι επόμενες 48 ημέρες για την ακρίβεια που ακολουθούν μέχρι την ημέρα του Πάσχα, είναι ημέρες νηστείας και κάθαρσης της ψυχής και του σώματος εξού και ο χαρακτηρισμός «Καθαρά». Έτσι λοιπόν νηστίσιμα εδέσματα όπως λαγάνια (αζύμωτο ψωμί), ταραμάς, χόρτα κ.α. γεμίζουν τα τραπέζια εκείνη την ημέρα. Όμως πώς συνδέεται το έθιμο του πετάγματος του Χαρταετού και η έξοδος στη φύση με την Καθαρά Δευτέρα;

Αυτό που ίσως δεν γνωρίζουν οι περισσότεροι είναι ότι ανήμερα της Καθαράς Δευτέρας η εκκλησία θυμάται την έξοδο των Προπατόρων, Αδάμ και Εύας από τον παράδεισο, εξαιτίας της ανυπακοής τους, χάνοντας ότι τους χαρίστηκε απλόχερα, ακόμα και τη σχέση με το Θεό. Οι πόρτες του παράδεισου έκλεισαν πίσω τους.

Γλυκύτατοι ύμνοι ηχούν στις εκκλησιές μας όλη την περίοδο του Τριωδίου και κυρίως την Καθαρά Δευτέρα, εξιστορώντας την έξοδο και τις συνέπειές της. Έτσι λοιπόν κι εμείς λαχταρώντας την επιστροφή στον παράδεισο βγαίνουμε στην εξοχή κι ερχόμαστε κοντά στη φύση. Νηστεύουμε για την κάθαρση της ψυχής και την εξιλέωση της ανθρωπότητας από το Προπατορικό αμάρτημα. Πετάμε τον χαρταετό σαν το πέταγμα της ψυχής μας στους Ουρανούς, για να φθάσουμε το Θεό. Το σώμα του χαρταετού και η ουρά, συμβολίζουν αντίστοιχα το σώμα και την ψυχή του ανθρώπου και για να πετάξει ψηλά πρέπει να υπάρξει ισορροπία μεταξύ τους.

Ο εορτασμός της Καθαρής Δευτέρας έχει τις ρίζες του στα βυζαντινά χρόνια όπου ονομαζόταν Απόδοση- Απόθεση και τελούταν με συνοδευτικά δρώμενα. Ύμνοι σώνονται μέχρι τις μέρες μας όπως το “Ίδε το έαρ το καλόν πάλιν επανατέλει φέρον υγείαν και χαρά και την ευημερίαν”.

Το έθιμο του χαρταετού είναι μεταγενέστερο, δανεισμένο από την Ανατολή (κυρίως την Κίνα όπου η πρώτη κατασκευή χαρταετού χρονολογείται το 1000πΧ.. Κάθε τόπος στην Ελλάδα έχει τις δικές του ιδιομορφίες σχετικά με τα έθιμα της Καθαρής Δευτέρας. Σε ορισμένες περιοχές οι νοικοκυρές καθαρίζουν τις κατσαρόλες και τα χάλκινα σκεύη με σταχτόνερο για να αστράψουν και βάφουν λευκά τα πεζοδρόμια και τις τaráτσες. Στη Βόνιτσα υπάρχει το έθιμο του «αχυρένιου Γληγοράκη», στη Βιστωνίδα το έθιμο των «Μουτζούριδων», στη Θήβα ο «Βλάχικος γάμος», στα Μεστά της Χίου «το έθιμο του Αγά» και πολλά άλλα ανά την Ελλάδα.

Σαρακοστή σημαίνει επαναβίωση του λατρευτικού στοιχείου της Εκκλησίας. Η κατάνυξη στις προηγιασμένες λειτουργίες, η προσευχή στην Παναγιά μας με τους Χαιρετισμούς της, εκείνες οι ωραιότατες λειτουργίες του Μ. Βασιλείου κάθε Κυριακή, το Μεγάλο Απόδειπνο και ο θρηνητικός Μεγάλος Κανόνας, ποιητικά κείμενα ύψιστης αξίας, αλλά και παρουσίασης ενός τρόπου ζωής που απεικονίζει τη Βασιλεία του Θεού. Στον σύγχρονο κόσμο της κραυγής, του φτηνού εντυπωσιασμού, των δυνατών ήχων και της χειρίστης ποιότητας μουσικής, η εκκλησιαστική λατρεία μιλά στην ψυχή του ανθρώπου μυστικά, με τους κατανυκτικούς βυζαντινούς ψαλμούς της, το ιλαρόν φως των κεριών, με τη μετοχή του ανθρώπου στο Σώμα και το Αίμα του Χριστού, με την ελπίδα στο πρόσωπο της Παναγίας, με την μετοχή στο χρόνο του ουρανού και την αποφυγή του άγχους της γης! Στον κόσμο που προβάλλει ως ιδανικό του την τάση του ανθρώπου να τα προλαβαίνει όλα και την παντοκρατορία της Τεχνολογίας και των νέων όπλων, η Εκκλησία προβάλλει την προσευχή ως έκφραση αγάπης προς το Θεό και το συνάνθρωπο, την ευχαριστία προς το Θεό για το αγαθό της ζωής και την

εμπιστοσύνη στην πρόνοιά Του για μας! Η φράση των Πατέρων «Κύριε όπως ξέρεις και όπως θέλεις, ελέησέ με» είναι η επανάσταση της Εκκλησίας στον ακτιβισμό του κόσμου!

Αλλά υπάρχει κι ένα τρίτο στοιχείο στη Σαρακοστή που της προσδίδει ουσία. Είναι το στοιχείο της χαρμολύπης! Αυτό σημαίνει ότι για την Εκκλησία μας αυτή η περίοδος είναι η αποτύπωση της πραγματικής ιστορίας του καθενός ανθρώπου. Λύπη για την εξορία μας από τον Παράδεισο που για μας δεν είναι τίποτε άλλο από την αγάπη και την κοινωνία με το Θεό, λύπη και μετάνοια για τις αμαρτίες μας, λύπη για τα επικείμενα πάθη του Χριστού, αλλά και για ό,τι μας βασανίζει στη ζωή μας, αλλά ταυτόχρονα και χαρά για την παρουσία του Θεού στη ζωή μας, χαρά για την ξαναγεννημένη επιθυμία για το Θεό, ειρήνη για την επιστροφή μας στο σπίτι Του που είναι η Εκκλησία, είναι η χαρά της επικείμενης Ανάστασης που δεσπόζει ακόμα και στις πένθιμα κατανυκτικές Ακολουθίες της κυρα-Σαρακοστής!

«Πάντα τη Μεγάλη Παρασκευή, να 'σαι μόνος σαν το Χριστό προσμένοντας το τελευταίο καρφί, το ξύδι, τη λόγχη. Τις ζαριές ν' ακούς ατάραχα στο μοίρασμα των υπάρχοντων σου, τις βλαστήμιες, τις προκλήσεις, την αδιαφορία. Πριν την Παρασκευή δεν έρχεται η Κυριακή, τότε λησμονάς τα μαρτύρια των δρόμων της Μεγάλης Παρασκευής της ζωής μας. Μην ξαφνιαστείς, μη φοβηθείς στ' απρόσμενο σουρούπωμα. Οι πόρτες του ουρανού δε στερεύουν.

Η ξαστεριά θα 'ρθεί το Σαββατόβραδο. Τότε λησμονάς τα μαρτύρια των δρόμων της μεγάλης Παρασκευής της ζωής μας»(Μοναχός Μωϋσής). Είναι όμορφη η κυρα-Σαρακοστή. Γιατί μας φέρνει κοντά στην Ανάσταση. Κι όταν αυτή θα έρθει θα λησμονήσουμε τους κόπους και το δάκρυ. Και θα γευτούμε τη χαρά και το φως της καινούριας ζωής! Στη βουή του κόσμου, στα πάθη των ανθρώπων, στο χάος του τίποτα ένα νόημα ζωής, ένας κόσμος βασισμένος στην αγάπη, την προσευχή, την κάθαρση ανατέλλει μπροστά μας. Ας τον γευτούμε κι ας τον περπατήσουμε! Τον έχουμε ανάγκη!

Οι πόρτες του Παραδείσου είναι ανοικτές για μας εάν οι ψυχές και τα σώματά μας είναι καθαρά. Με δύναμη, ελπίδα και πίστη, ας πορευτούμε και τούτη τη Σαρακοστή διαφυλάσσοντας αμόλυντη, καθαρή, αγνή την ψυχή μας με την επικουρία και του σώματός μας. Η ψυχική ανάταση και η κάθαρση μας οδηγεί στη μέθεξη με το Θείο, μας ανοίγει διάπλατα τις πόρτες του Παραδείσου.